

TEKSTS IEVA PUĶE | FOTO JĀNIS PIPARS, PICTURE AGENCY, UN NO PERSONĪGĀ ARHĪVA

«ES BŪŠU LOTI, NOPIETNS»

ATSTĀJIS ADVOKĀTA KARJERU AMERIKĀ, PIRMS 25 GADIEM FILIPS KĻAVIŅŠ PĀRCĒLĀS UZ VECĀKU DZIMTENI LATVIJU. TAGAD VIŅŠ IR VADOŠAIS PARTNERIS VIENĀ NO LIELĀKAJIEM BALTIJAS BIROJIEM *ELLEX KLAVINS* UN LEPOJAS, KA AR SAVU PROFESIONĀLO DARBĪBU VAR BALSTĪT TIESISKUMU

Filipa Klaviņa darba kabinetā krāsainību vieš Kristapa Zariņa un Īras Rozentāles gleznas. Nujorkā pavadītajā bērnībā ierasta mākslas vide: Filipa mamma ir tēlniece, tēvs — medicīnas profesors. Tieši no vecāku mājām atceļojis ģimenes drauga, austriēšu izcelsmes mākslinieka Aleksandra Ruča darbs. «Viņš ir ievērojams, bijušas daudzas izstādes Nujorkā, Salvadors Dalī par viņu rakstīja savā autobiogrāfijā,» Filips runā ar respektu. Ručs portretējis arī viņu pašu un dzivesbiedri aktrisi Elitu Klāvinu.

1989. gadā uz astoņiem mēnešiem ierodoties Latvijā, lai lasītu lekcijas studentiem universitātes Juridiskajā fakultātē, jaunais profesionālis bija tikai paņēmis pauzi prestižajā Nujorkas advokātu birojā *Baker & McKenzie*. Taču izlēma palikt, 1992. gadā kopā ar Sanfrancisko uzaugušo Raimondu Slaidiņu atvēra savu advokātu biroju, vienu no pirmajiem atjaunotajā Latvijas Republikā. Ar 60 darbiniekiem tas tagad ir valsts lielāko advokātu biroju trijniekā, *Ellex* grupas uzņēmumos Lietuvā un Igaunijā strādā vēl 120 kolēģu.

Filips, Otrā pasaules kara beiglu bērns, skalos vārdos ne runā par saknēm Latvijā un patriotismu. Vai par kultūršoku, kas labklājīgas Amerikas vidusšķiras ģimenes atvasei bija jāpiedzīvo vecāku dzimtenē 90. gadu sākumā.

Lūgts lietišķajā sarunā ievīt cilvēcīgas detaļas, viņš smiedamies labprāt atceras mammas sūtīto milzīgo kasti ar cukuru, ko talonu sistēmas laikā tukšoja kā zelta āderi. Un stāvēšanu rindā pēc tualetes papīra kādā Tērbatas iejas veikalā. Uzvēris rullus uz auklas, tāpat kā vietējie, viņš triumfējoši atgriezās mājās. «Bet tas viss bija kontekstā ar

Atmodu. Mēs gājām uz ko labāku. Ikdienas grūtības vairs nav tik svarīgas!»

1986. gadā kopā ar onkuli pirmoreiz ieradies Latvijā *Inturista* grupā, advokāts Tallinas muitā tika apvainots kontrabandā, jo viņa bagāžā atceļā atrada radu dāvināto sudraba pieclatnieku un dzintara krelles. Pazemojoši izgērba un pārmeklēja. Atņēma pat mammai vesto plastmasas maisiņu ar Vitrupejās jūrmalas smiltīm, šajā piejūras ciemā bija pagājusi viņas bērnība.

Jaunības ideālismā Filips no Amerikas atsūtījis muitniekiem protesta vēstuli, lūdzot atdot personīgās mantas. Atbilde krievu valodā saturējusi likuma pantu un paziņojumu: «Aizliegts iebraukt Padomju Savienībā.»

1988. gadā viņam tomēr attkal izdevās paviesoties Latvijā — agresīvā drošības sistēma izrādījās tikai farss. «Padomju armija uz ielām gan nebija farss, tā reāli stāvēja Rīgas centrā. Bet esmu priecīgs, ka to redzēju. Ir grūti novērtēt starpību, kāda Latvija ir tagad, ja tu neesi pieredzējis to. Ar sievu stāstām saviem bērniem. Un viņi, liekas, līdz galam visu nevar saprast.»

**«Būt piesietam pie galda ar zelta kēdi,
kā saka Amerikā, jeb darīt darbu,
kas tev nepatik, bet pelnit milzīgu naudu —
nekādā gadījumā! (...)
Liels jautājums, vai Nujorkā būtu tāds
gandarījums darbā, kāds man ir Latvijā»**

Atgriežoties Rīgā 1989. gadā, pārmaiņas bijušas dramatiskas. Atmoda — pašā plaukumā. «Daži gaidīja neatkarību, citi tikai kaut kādu autonomiju,» atceras Filips. «Tomēr bija liela sajūsma. Un tāpēc arī es paliku. Kā var aizbraukt prom no tīk cerīgas atmosfēras? Likās, ka viss ir iespējams.»

Viens no agrīnajām trimdas «bezdelīgām», Filips Klavīnš stāvēja arī barikādēs Doma laukumā. Atceras, ar kādu satraukumu šķirstījis Amerikas preses izdevumu kaudzi, ko tobrīd atveda pazīna no Nujorkas. *The New York Times*, visās lielajās avīzēs pirmajā lappusē rakstīts par Viļņu un barikādēm Rīgā! «Šajā laikā latviešiem ļoti svarīgi bija zināt, ka viņu cīņa ir pamanīta ārpasaulē. Ka cilvēki skatās un atbalsta,» Filips aizrautīgi iesaucas, atminēdamies, ka dabūjis piekrišanu izlīmēt šīs avīzes gar logiem kafejnīcā tagadējā *Valtera un Rapas* mājā iepretim operai. «Man bija mazs diktofons, es barikāžu laikā staigāju un vienkārši ierakstīju savas domas par to, kas notiek. Vienā lentē — es gan biju diezgan tālu prom, uz Barona ielas — varēja dzirdēt šāvienus, kad Bastejkalnā nošāva [kinorektorus] Zvaigzni un Slapiņu. Nezin kāpēc tās lentes aizvedu uz Nujorku, uz vecāku māju. Gribu tagad tās digitalizēt.»

70. gados, skolnieks būdams, līmējāt albumā tagadējā Kristapa Porziņģa kluba Nujorkas Knicks spēļu statistiku. Respeks pret datiem — jau kāds advokāta aizmetnis?

Jā, kaut kas tāds. (*Smejas.*) Man vienmēr ļoti patīcīs sekot datiem. Kad biju mazs, patika spēles, kas saistītas ar statistiku. Mans augstskolas grāds ir dubults, angļu valodas literatūrā un vēsturē. Vienmēr patīcīs lasīt, rakstīt, analizēt. Domāju — ko es varu ar to darīt? Varbūt advokāta profesijā šīs intereses var vislabāk izpausties? Gāju uz juristu augstskolu pamēģināt, un uzreiz ļoti patika cilvēki, kurus tur satiku.

Esat kādreiz iedomājies, kā būtu attīstījusies karjera, ja būtu palicis Amerikā?

Grūti pateikt. Es ļoti uzticos sev, zinu, ka es būtu veiksmīgs. Tur biju jau pietiekami ilgi — piecus gadus — nostrādājis lielos advokātu birojos. Un redzēju arī tādas lietas, kas man nepatika. Ka cilvēks ir tikai skrūvīte mašīnērijā. Lielos birojos Nujorkā partneri nereti bija kopā tikai tādēļ, lai pelnītu naudu. Tur 200 partneru ir rutīna, ārvalstu advokātu birojos var būt arī 1000.

Būt piesietam pie galda ar zelta lēdi, kā sakā Amerikā, jeb darīt darbu, kas tev nepatīk, bet pelnīt milzīgu naudu — nekādā gadījumā! Latvijā bija tik interesanti! Sākotnēji nepelnīju ne tuvu tam, ko Nujorkā. Un arī tagad noteikti nepelnī tik daudz, cik būtu varējis, ja turpinātu advokāta karjeru tur. Bet skaidri varēja redzēt, ka te ir augšanas potenciāls. Lielis jautājums, vai Nujorkā būtu tāds gandarījums darbā, kāds man ir Latvijā.

Atbraucot uz Latviju, strādājāt ar likumdošanu Augstākajā Padomē un Ārlietu ministrijā.

Strādāju ar atsevišķu tekstu redīgēšanu, tulkošanu, satiku [vēlāko Saeimas Juridiskā biroja vadītāju un Satversmes tiesas tiesnesi] Gunāru Kusiņu, viņš arī bija Augstākajā Pado-

«Maksātnespējas ārprāts ir ildzis tik ilgi! Cik naudas nozagts un pazaudēts!»

FILIPS KLAVIŅŠ. KARJERA

1983 Bakalaura grāds cum laude Tafta Universitātē

1986 Saņem doktora grādu juridiskajās zinībās Džūka Universitātes Juridiskajā skolā (ASV)

1986 Sāk strādāt par advokātu birojā *Finley, Kumble, Wagner, Heine, Underberg, Manley, Myerson & Casey* Nujorkā

1988 Sāk strādāt par advokātu birojā *Baker & McKenzie* Nujorkā

1989 Latvijas-Amerikas advokātu asociācijas viceprezidents (līdz 1991)

1992 Viens no Amerikas Tirdzniecības palātas Latvijā dibinātājiem un valdes loceklis (līdz 1994)

1992 1. oktobrī Latvijā nodibina zvērinātu advokātu biroju *Klavīnš & Slaidiņš*

1997 Birojs maina nosaukumu uz ZAB *Klavīnš, Slaidiņš & Loze*. Kļūst par pirmo Latvijas pārstāvi prestižā pasaules advokātu biroju asociācijā *Lex Mundi*

1999 Birojam pievienojas vēl divas partneres — Laine Skopiņa un Anita Tamberga

2003 No biroja aiziet partneris Jānis Loze, nosaukums atgriežas pie *Klavīnš & Slaidiņš*

2004 Birojs izveido Baltijas aliansi *LAWIN* ar vadošo Lietuvas biroju *Lideika, Petrauskas* un vadošo Igaunijas biroju *Lepik & Luhaaar*. Biroja nosaukums: *Klavīnš & Slaidiņš LAWIN*

2006 Četri jauni partneri: Ilga Gudrenika-Krebs, Līga Mervina, Egons Piķelis, Daiga Zivtiņa. Paplašinoties partneru sastāvam, birojs izveido piecas prakses grupas, kurās strādā speciālisti dažādās jomās. Filips Klavīnš ir vadošais partneris

2008 Kļūst par konsultatīvās padomes loceklī ASV organizācijā *Best Lawyers*

2012 Maina biroja nosaukumu uz *LAWIN*, pievienojas divi jauni partneri: Agnese Garda un Zinta Jansons

2015 Latvijas un Lietuvas *LAWIN* beidz attiecības ar Igaunijas *LAWIN* biroju un izveido Baltijas aliansi *Ellex* kopā ar Igaunijas biroju *RLN (Raidla)*

2017 Birojs apvienojas ar citu Latvijas advokātu biroju *Glimstedt un Partneri*. Nosaukums tagad ir *Ellex Klavīnš*. Rīgas birojā strādā vairāk nekā 40 juristu, kopumā birojā nodarbināti gandrīz 60

2017 Apbalvojums *Market Maker*, ko ietekmīgākajiem advokatūras nozares pārstāvjiem Eiropā par mūža darbu un īpašiem sasniegumiem pasniedz izdevums *CEE Legal Matters*

mē. Bijā interesanti vienkārši apmainīties domām. Atceros, ka skaidroju, kas ir zemesgrāmata, ko tas nozīmē komerciālajā vidē — ka tu vari savus īpašumus nostiprināt, pierādīt. 1990. gadā, ejot uz brīvo ekonomiku, tas viss vēl bija svešs.

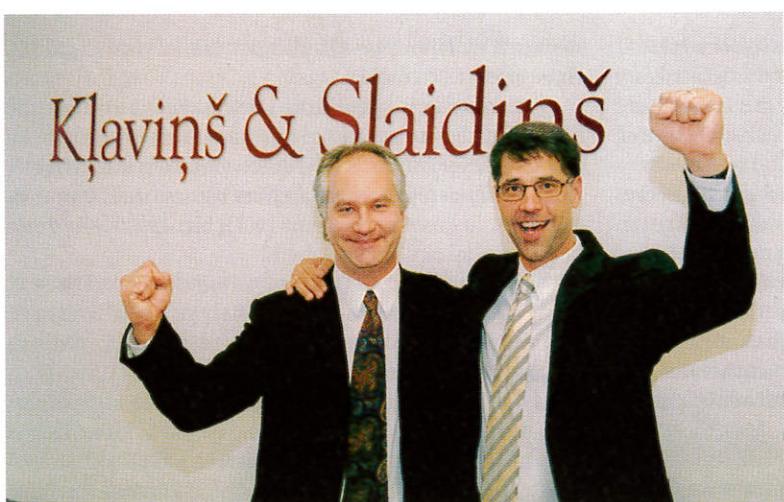
Tie, kas labi zināja pirmskara Latvijas laiku likumus, bija izsūtīti vai aizbraukuši.

ASV prezidenta Bila Klintonas vizītes laikā 1994. gadā pieņemšanā Latvijas biznesa līderiem

2004. gada maijā. Ievākšanās jaunās biroja telpās Elizabetes ielā 15.

2004. gadā ar partneri Raimondu Slaidiņu

Vai tikai nebija viens no pirmajiem Rietumu juristiem, kas pārcēlās uz Latviju?

Jā, es, [vēlākā Saeimas deputāte] Inese Birzniece un vēl pāris. Viens no pirmajiem paliku ilgāku laiku, nevis atbraucu uz divām nedēļām vai mēnesi.

Vienmēr sakū — paradoksālā veidā likās, ka man Latvijā bija kāda priekšrocība. Uzņēmēji sāka komerciāli darboties ar Rietumu tirgu. To es pazinu labāk nekā Latvijas advokāti, kas bija spiesti strādāt padomju sistēmā.

Es un citi advokāti, arī [vēlākais partneris advokātu birojā] Raimonds Slaidiņš, kopā taisījām loti agrīnu likumu terminoloģijas vārdnīcu, kur terminus mēģinājām nevis burtiski, bet jēdzīgi pārtulkot angļiski un latviski. Ilgs un interesants process!

Esmu tik laimīgs, ka gadījās tik labs partneris! Esmu no Nujorkas, Raimonds — no Sanfrancisko, satikāmies tikai Latvijā, Ārlietu ministrijā. Sadraudzējāmies, apmainījāmies domām par nākotnes plāniem — Amerikā vai Latvijā? Tā arī palikām te.

Tas bija loti veselīgi — dienu nostrādāt, tad aiziet aliņu iedzert un apmainīties sajūtām, kā kaut kas tik neparasts varēja notikt.

Vai bez zemesgrāmatas bija vēl kādi jēdzieni, par kuriem tagad liekas jocigi — kā tos varēja nezināt?

Visa maksātnespējas un bankrotu joma!

Padomju Savienībā laikam nekas nebankrotēja.

Vēl šodien var redzēt, ka Latvijā nesaprot maksātnespējas procesu jēgu. Tie tiek izmantoti, lai aplauptu uzņēmumus, nevis atveselotu. Jēga ir tāda: ja uzņēmums ir maksātnespējas grūtībās, tu vari prasīt, lai tiesa tevi aizsargā ar mērķi saglabāt ipašumu. Labākajā gadījumā — atjaunot darbību un būt atkal veiksmīgam nākotnē, sliktākajā — pārdot vai nu kā veselumu, vai pa daļām, «nesagružot» par daudz.

Amerikā bieži vien pats uzņēmējs savu uzņēmumu parsludina par maksātnespējigu, meklē aizsardzību. Bet Latvijā kādi citi no malas mēdz panākt uzņēmuma maksātnespēju, mēģina piesavināties to, kas ir uzņēmumam. Tā nevajadzētu strādāt. Nav problēmu ar to, kā likums ir uzrakstīts, bet gan — kā tas tiek izpildīts, kā cilvēki uzvedas. Arī Lietuvā un Igaunijā joprojām pret to cīnās.

Tagad esat apvienojušies Ellex grupā ar birojiem Viļnā un Tallinā.

Likums mums aizliezdz formāli apvienoties, jo citu valstu advokāti nevar būt partneri birojā Latvijā. Mēs — latvieši, igauņi un lietuvieši — nevaram būt 100% partneri vienā Baltijas valstī, iespējams, varētu to darīt Šveicē. Bet tā būtu liela lēpa. Mums ir sadarbības līgums. Mēģinām, cik varām, savstarpēji attiecības veidot tā, it kā mēs būtu formāli apvienojušies.

Un tās nav tikai biznesa intereses, bet arī likumu sakārtošanas intereses Baltijā?

Mums ir daudz starptautisku klientu — ne tikai Eiropā, bet visā pasaule. Bieži vienam jāstāsta, kā ir ieviestas Eiropas Savienības likumu prasības. Starp valstīm mēdz būt atšķirības. Ir bijis tā, ka klients rosina likumu izmaiņas kādā no valstīm vai mūsu birojs to dara.

Tagad loti karsta tēma ir datu aizsardzība, maijā stāsies spēkā ES regula, kas nosaka, kā dati jāglabā, jāapstrādā. Klienti uztraucas. Ja tava sistēma nav pietiekami droša, kaut nekas slikts nav noticeds, sodi ir milzīgi — 2% no uzņēmuma apgrozījuma. Veicam miniauditus, sakām, ko vajag mainīt.

Jāņem palīgā juristi, lai izvērtētu datu drošību?

Jā, visas tās identitātes zagšanas... Tagad arī tiek pētīti lielie uzņēmumi, Facebook, Google un Amazon, lai saprastu, kāda ietekme vienam ir uz personisko informāciju. Interesanti, kā tas viss beigsies!

Tikko izpildījām interesantu pasūtījumu par sociālo tīklu izmantošanu, bet tas ir konfidenciāli, nedrīkstu stāstīt.

Vēl viena aktuāla joma ir naudas atmazgāšana. Ja tu ignorē prasības un esi kaut ko pārkāpis, tiksi bargi sodīts. Bet, ja ar labu gribu centies ievērot noteikumus, pat ja tos netīšām pārkāp, nebūs tik slikti. Ir jācenšas! Labticīgi cenieši ir svarīgi.

2008. gadā biroja ziemas izklaides pasākumā Rakšos

2008. gadā tajā pašā pasākumā aiz Filipa Kļaviņa kvadraciklu rindā biroja darbinieki

2009. gadā Tūjas pludmalē ar ģimenes mīluli Džūnu

Kur ir garantija, ka birokrāti tiešām pamanis šīs nianse?

Vecajā Eiropā atšķirībā no Latvijas tomēr uz birokrātiskiem noteikumiem skatās cilvēciski. Latvijā, ja saskata kādu pārkāpumu, — uzreiz sods! Esam kāri uz pēršanu, sišanu, sodīšanu.

Nujorkā, kad iet iekšā metro, ir barjeras. Samaksā, ej cauri. Kad biju Maskavā, atceros, barjeras bija valā. Un, ja tu nemaksā, tās tev tūlīt sit, kad ej cauri. Atšķirīga pieeja. (*Smejas.*)

Tikai te, Latvijā, ir bailes sodit pašas lielākās zivis.

Jūsu CV rakstīts: «Filips Kļaviņš ir konsultējis daudzus ārvalstu investorus un lielākos reģionālos uzņēmumus ievērojamās, precedentus veidojošās lietās.» Vai varat minēt kādu piemēru?

Piemēram, *Kellogg's* sāka nākt uz Latviju, kad šeit vēl bija Padomju Savienība. Veidoja kopuzņēmumu, būvēja ražotni. *Kellogg's* visā pasaule apkalpo amerikāņu advokātu biroji *Baker & McKenzie*, kurā es strādāju, pirms pārcēlos uz Latviju.

Viņi *Kellogg's* pateica: «Hei, viens bijušais *Baker* cilvēks! Latvietis, dzīvo un strādā uz vietas.» Viņi mani sameklēja. Neiedomājam Amerikā, ka individuāls praktizējošs advokāts uzreiz varētu dabūt tādu klientu!

Precedenta lieta — Ādažos *Kellogg's* noslēdza 99 gadu zemes nomas ligumu ar Latvijas Republiku, lai būtu pamats būvēt rūpniču. Mēs to visu sakārtojām. Pirmais tāds gadījums Latvijā.

«Advokāts jātur blakus visu laiku, bet labāk to darīt sākumā, nevis tad, kad parādās problēma»

Tomēr *Kellogg's* aizgāja no Latvijas.

Jā, diemžēl. Mēs viņus visu laiku apkalojām — gan būvējot rūpniču, gan komerciālos jautājumos, gan darba līgumos. Un, galu galā, viņu aiziešanu. Tā nebija ar Latviju tieši saistīta — viņi gribēja konsolidēties, slēdza četras piecas rūpniecīcas Eiropā. Par Latviju viņi vienmēr bija priecīgi, un viņi ir agrīns investors, ar ko Latvija lepojas.

Zviedru celtniecības firma *Skanska* arī bija agrīns mūsu klients. Viņus pārstāvējām Valdemāra centra būvniecībā un daudzās citās lietās. Tas sākās kā kopuzņēmums ar Rīgas pilsētu. Nebija skaidrs, kā Rīgas dome var iesaistīties kopuz-

ņēmumā kā dalībniece. Bija jaimprovizē, lai viss ir legāli, lai abas pušes justos droši.

Arī precedenta gadījums — *Skanska* diemžēl pirms daudziem gadiem ar troksni aizgāja no Latvijas, jo juta, ka nevar taisnīgi konkurēt ar daļu no vietējiem būvuzņēmējiem. Teica, ka te ir korupcija, sliktā biznesa vide. Protams, ar korupciju saistītas problēmas vēl ir biznesa vidē, bet mēs strādājam, lai situāciju uzlabotu.

Agrāk nācās arī ar reketu saskarties?

Paldies Dievam, mūs tas neskāra. Gan mēs, gan mūsu klienti laikam tādi neparasti «peldējām» apkārt.

Arī mūsu klienti lielākoties bija ārzemnieki, reketieri varbūt nezināja, kā ar tiem apieties. Varbūt baidījās, ka būs kāda lielāka pretreakcija no vēstniecībām tāpēc, ka ārzemniekus traucē. Un mūsu starptautiskie klienti arī nebija, teiksim, kāds individuāls anglis, bet tādi kā *IBM* un *Kellogg's*. Tādi uzņēmumi neielaidīsies izspiešanas situācijās ar reketu metodēm.

Viņiem Latvija tomēr bija kā bonbongu bode!

Jā, tiem uzņēmumiem, kas nāca, šeit nebija konkurences. Tu biji pirmais, varēji tirgu joti viegli sagrābt, ārkārtīgi lēts darbaspēks... 90. gadu sākumā bija arī likums, kas aizsargāja ārzemnieku ieguldījumus, piešķīra nodokļu atvieglojumus. Tas bija motivējoši.

Piedalījāmies, kad [britu telekomunikāciju kompānija] *Cable & Wireless* privatizēja *Lattelecom*, *SAS* pārstāvējām *airBaltic* izveidē no paša sākuma. Par šim lietām esam ļoti lepni. Tikkо *Uniper RuhrGas* — vācieši, ar kuriem strādājām, kad viņi privatizēja *Latvijas Gāzi*, un visu laiku konsultējām, kamēr viņi bija *Latvijas Gāzē* — pārdeva savas pēdējās daļas. Tas bija milzīgs darījums.

Arī piemērs, kā advokāti var labi darboties, ir svarīgs. Esam profesionāli, kvalitatīvi, vienmēr ievērojam ētiku un godīgumu, izvairāmies no interešu konfliktiem. Tādā veidā, man liekas, mūsu birojs ir kaut ko devis tiesiskumam Latvijā.

Barikāžu laikā šķita, ka tauta ir saliedēta, bija viens liels jautājums — neatkarība, kurā visi var vienoties. Bet nevar

2009. gads. Biroja «florbolā piektdienā»

2017. gada septembrī, svinot biroja 25 gadu jubileju Nacionālajā mākslas muzejā. Ar muzeja direktori Māru Lāci gatavo saldo ēdienu Mārtiņa Rītiņa uzraudzībā

gaidīt, ka cilvēki būs perfekti. Maksātnespējas ārprāts ir ildzis tik ilgi! Cik naudas nozagts un pazaudēts! Vienkārši jātur galva augšā, pa vienai šīs sāpīgās lietas jāiznīdē.

Mūsu birojs ir Ārvalstu investoru padomes Latvijā darba grupās. Strādājam ar darba tiesībām, maksātnespēju un arī citās jomās. Advokātu kolēģijai arī ir privātiesību sekcija, kur piedalāmies.

Konsultējat arī Latvijas uzņēmumus Rietumu tirgū?

Nepraktizēju tur uz vietas, nevaru kvalitatīvi pateikt, kā tur darboties. Varu tikai pastāstīt, no kā sākotnēji vajadzētu uzmanīties. Tad — savest kopā ar lotti labu advokātu attiecīgajā valstī. Manam birojam ir stiprs starptautisks tīklis ar citiem advokātu birojiem jebkurā valstī — Vācijā, Anglijā, Spānijā... Latvijas uzņēmumi nevar tur iet bez jurista, citādi iekritis un zaudēs naudu.

Ir priekšstats, ka advokāti ir izveidojuši savu mafiju, tu vairs nevari ne soli spērt bez viņiem. Tiklīdz kāda neparedzēta situācija — advokāti pelnis.

Biznesā ir labāk pakonsultēties ar advokātu, lai viss iet parreizās sliedēs. Tas nenozīmē, ka advokāts jātur blakus visu laiku, bet labāk to darīt sākumā, nevis tad, kad parādās problema. Tad tā vienmēr ir grūtāk un dārgāk atrisināma. Tā nav nekāda īpaša gudrība, bet cilvēki ne vienmēr to ievēro.

Vai tas norāda, ka biznesa vide kļūst arvien sarežģītāka?

Noteikti. Mēs dodamies uz starptautiskām konferencēm, lasām literatūru par advokātu citās valstis. Uzņēmumi, runājot par savām juridiskajām vajadzībām, stāsta, ka puse no juridiskā budžeta tiek tērēta reguletu nozaru *compliance* (atbilstības prasībām) ievērošanai. Pārtikas produktiem, datu aizsardzībai, konkurences tiesībām ir kaudze noteikumu, ko nedrīkst pārkāpt. Nemšanās ap noteikumiem panem lotti daudz laika.

Birokrātija?

Noteikumi ir tik sīki un daudz, ka uzņēmumiem pašiem ir grūti izsekot tam visam līdzi. Lielākiem uzņēmumiem

ir savi juristi, bet arī tie var lotti ātri tikt pārslogoti, tad viņiem vajag palīdzību no malas. It īpaši specializētās jomās. Uzņēmuma jurists nekad tik dzīli neizpratīs konkurences tiesības kā advokāts, kas praktizē šajā jomā. Uzņēmums vēršas pie uzticama advokātu biroja, ja ir neordināra situācija. Jauna joma, nozīmīgs darījums, apvienošanās vai reorganizācija.

Pēc ekonomiskās krīzes uzņēmumi visā pasaulei lotti uzmana savus budžetus un mēģina arī ietaupīt uz juridisko pakalpojumu rēķina. Klienti vairāk salīdzina cenas, bieži vien izvēlas lētāko piedāvājumu, lēkā no biroja uz biroju.

Turēties pie viena biroja, kā tas bija agrāk, tomēr bija veselīgāk un labāk, tad advokātu birojs var ar klientu pilnvertīgāk strādāt, dot labākus padomus un idejas.

Jau 25 gadus esat strādājis atbildīgā nozarē, kur cilvēki var izdegt. Neņem atvainījumu, lai ziemā brauktu uz siltajām zemēm, katra dienu nākat uz darbu?

Saku — strādāšu ar pilnu atdevi, kamēr man tas pašam interesē, kamēr es kaut ko vērtigu dodu birojam un kamēr birojs kaut ko vērtigu dod sabiedrībai. Ja ir šie trīs momenti, tad es uz darbu nāku ar prieku.

Izdegšanu neesmu piedzīvojis, jo mana loma visu laiku ir mainījusies. Nekad 25 gados nav bijusi rutīna, situācijas ir bijušas lotti dažadas.

Manas stiprās pusēs vienmēr ir bijušas uzņēmumu iegāde un apvienošanās, nekustamo īpašumu tiesības. Sākumā strādāju kā dažādu jomu ģenerālists, jo mēs bijām tikai daži cilvēki, klientu bija daudz un ar dažādām prasībām. Sākot darbu ar Raimondu Slaidiņu un Jāni Lozi, mums bija jautājumi par komerclīgumiem, maksātnespēju, konkurences tiesībām, kas nepastāvēja Latvijā. Jāskaidro, ko darīt klientam, kas ir pieradis ievērot konkurences tiesības citās valstīs, un šeit to nav. Šausmīgi interesanti! Likumi tikai veidojās.

Šodien būt ģenerālistam ir lotti grūti, ja ne neiespējami. Katrā jomā — datu aizsardzībā, nekustamajos īpašumos — ir daudz plašāka likumdošana, normatīvie akti, tiesas gadījumi, prakses gadījumi. Es šodien nevarētu nosegt visas tās jomas, ko varēju 90. gadu sākumā.

Visā pasaulē advokāti arvien vairāk specializējas?

Pilnīgi droši. Tur, kur bijusi ilgāka modernās likumdošanas vēsture — Amerikā, Anglijā —, ir vēl daudz šaurāku jomu speciālisti nekā Latvijā. Datu aizsardzībā Amerikā ir piecu dažādu veidu speciālisti, kāds var visu darba mūžu strādāt šaurā nozarē. Es gan nezinu, vai tam cilvēkam ir interesanti.

Kad mūsu birojs sāka augt, pieņemām vairāk cilvēku, dabiskā veidā darbi sāka sadalīties. Bija interesanti audzēt biroju, trenēt jaunpienākušos juristus, dalīties pieredzē.

Cita fāze — 2004. gadā izveidojām mūsu pirmo Baltijas aliansi. Atkal kaut kas jauns un interesants! Drīz pēc tam izveidojām mūsu biroja prakses grupas, kā mēs tās saucam. Juristi, kam interesē konkrētas jomas, formālāk sadalīja uzdevumus: uzņēmumu apvienošanās un iegāde, nekustamais īpašums, strīdu risināšana, regulētās nozares un finanses. Pieciem biroja partneriem [uzraudzībā] bija šīs grupas, bet es, sestais, bez prakses grupas, kļuvu par vadošo partneri. Viena no manām atbildībām ir uz āru reprezentēt biroja darbu.

Mana funkcija visu laiku ir mainījusies, un tas ir bijis interesanti.

2017. gadā apvienojāmies ar *Glimstedt un partneri*, atkal kas jauns! Juristiem un partneriem, kas ir gados jaunāki par mani, ir ļoti liela enerģija virzienos, kas mazliet atšķiras no manām prioritātēm. Labi un veselīgi birojam. Bet es mēģinu palīdzēt noturēt tās nemainīgās vērtības.

Būtu domājis, ka arī profesija 25 gados tik ļoti mainīsies?

Tā bija liela tēma manā pirmajā darbā Nujorkā 1986. un 1987. gadā firmā *Finley, Kumble, Wagner, Heine, Underberg, Manley, Myerson & Caseys*. Jā, visiem bosiem bija svarīgi, ka viņu uzvārds ir nosaukumā. (*Smejas*). Viņi bija ļoti spēcīgi Nujorkā, bet arī skandalozi, jo skaļi runāja, ka advokātu birojs ir bizness. Toreiz tas bija svešs jēdziens. Visi advokāti teica: mēs esam profesija! Jā, sanemam ienākumus, bet galvenā ir intelektuālā puse.

Mani bosi runāja nevis par advokātu biroju, bet par uzņēmumu. Bija pirmie, kas izpletās. Viņiem bija biroji Floridā, Kalifornijā, Vašingtonā — toreiz tā nebija ikdienu. Viņi galu galā eksplodēja un bankrotēja trakās naudas politikas dēļ. Pieņēma darbā visādas slavenības un maksāja milzīgas summas, bet vienkārši nevarēja to panest.

Tagad starptautiskās advokātu konferencēs dažādas diskusijas ir veltītas biznesam. Kā noturēt klientus, cik viņi maksā, kā tikt valā no stundu likmju sistēmas? Visi kritizē, bet neviens nezina, kā to risināt.

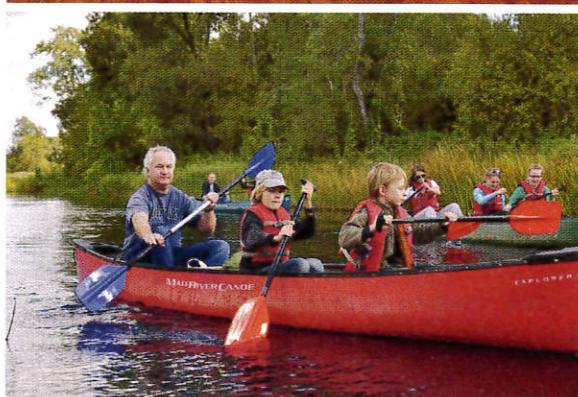
Redzēsim, varbūt ar automatizāciju, tehnoloģijām situācija mainīsies vēl vairāk. Mana darba stunda vairs nebūs tāda kā pirms 10 gadiem. Varbūt to, kas man agrāk prasīja stundu, tagad varēšu izdarīt piecās minūtēs?

Kā mākslīgais intelekts iespaidos mūsu profesiju — tā arī ir tēma starptautiskās konferencēs. Ir datorprogrammas, kas pārbauda visu uzņēmuma dokumentāciju, lai redzētu, kādi riski ir, ja, piemēram, to pērk cits uzņēmums.

Agrāk mēs būtu gājuši uz uzņēmumu, rakņājušies cauri papīriem. Pēc kāda laiciņa dokumentus jau varēja noskenēt. Bet tagad tu vari sēdēt pie savā kompīša un lasīt visu dokumentāciju. Ir pat aparāts, kas lasa dokumentāciju, juristam

2006. gada Ziemassvētku pasākumā ar meitu Katrīnu (tolaiķ 10), dēliem Aleksi (7) un Paulu (3)

2011. gada vasarā laivu braucienā pa Mēmeli. Priekšā dēls Pauls (tolaiķ astoņi gadi), vidū Alekssis (11)

tas vairs nav jādara. Piemēram, bieži vien kādā līgumā teikts — ja uzņēmums tiek pārdots, līgums vairs nav spēkā. Tu prasi mākslīgajam intelektam: «Pasaki man visas vietas, kur ir runa par līguma izbeigšanu, ja uzņēmums tiks no-pirksts!» Tur ir 20 000 lappušu, un viņš vienā minūtē atradīs šos dokumentus. Protams, tas ir slideni. Ja nu atslēgas vārdos jēga ir citādi izteikta, un mākslīgais intelekts to neatrod? Bet arī advokāts, kas lasa tos papīrus 10 stundas, varbūt kaut ko nepamana?

Birojā pretim nāca gados jauns kolēgis, kas bija neformāli ģērbies, tāpat kā jūs. Vai tas ir jūsu biroja stilis, vai arī tas ilustrē ikdienu, kad tik daudz nav jāiet pie klientiem?

Jā, varbūt mēs apgērbā bijām mazliet brīvāki drusku agrāk nekā citi, bet visos advokātu birojos tagad ir *casual* ģērbšanās stilis. Ir notikusi arī klientu paaudžu maiņa. Jaunajai uzņēmumu vadītājai paaudzei pašai patīk uz darbu iet džemperos. Ja klients ir džemperi un džinsos, viņam nav

iebildumu, ka advokāts ir tāds pats. Protams, ir gadījumi, kad ir nozīmīgi parādīties šīsē un uzvalkā: uzstājoties tiesā, svarīgās sarunās ar partneri. Kad tu gribi rādīt: šobrīd es būšu ļoti nopietns.

Jūsu advokātu birojs ir iesaistījies interesantos kultūras projektos – pro bono konsultējat Kremerata Baltica, Jauno Rīgas teātri.

Jā, pēdējais ierosinājums nāca no ģimenes. (Smējas.)

Esat arī Latvijas Audžuģimeņu biedrības padomdevēji.

Audžuģimeņu biedrībai vajadzēja palīdzību ar juridiskiem darbiem, ar kādu dokumentu paketi. Mūsu birojs gāja viņiem līdzī pat pie prezidenta Andra Bērziņa, atkal *pro bono*. Personīgi arī ziedoju naudu. Man pašam nav bijusi saskarsme ar adopciiju, bet ir viena ļoti mīla māsīca, kura pienem savā ģimenē bērnus no bērnunamiem. Dara svētu darbu. ļoti atbalstu tādus cilvēkus.

Kremerata Baltica arī nav līdzekļu augsta ranga advokātam, un mums ir gods ar viņiem sadarboties. Apskatām dokumentus, pasakām, kā tos uzlabot. Viņiem nav bijušas nekādas lielas ķibeles, kašķi vai tiesāšanās — atbalsts ir ti-

«Izdegšanu neesmu piedzīvojis, jo mana loma visu laiku ir mainījusies. Nekad 25 gados nav bijusi rutina, situācijas ir bijušas ļoti dažādas»

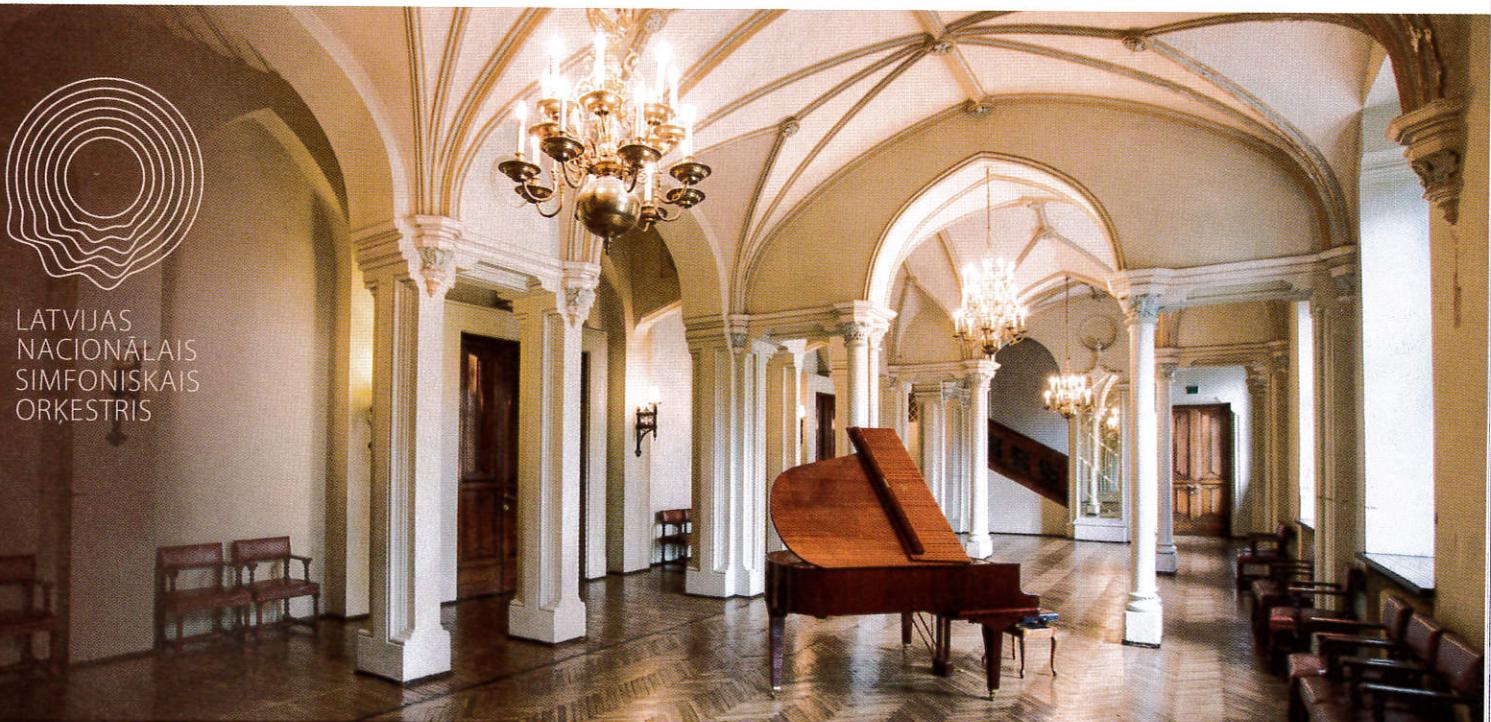
kai drošības dēļ. Kultūra, izglītība — ar lielāko prieku darām tādas lietas, esam vairākus gadus palīdzējuši organizācijai *Iespējamā misija*.

Domāju, šo savu darbu, korporatīvo sociālo atbildību, vajag vēl vairāk reklamēt. Esmu saņēmis pārmetumus: jūs lielātis! Jums īstenībā neinteresē labdarība, bet gan reklāma! Tas ir nepareizi. Domāju — ja vairāk tie, kas kaut ko ziepdo, parādīsies publiski, tas veicinās, lai vairāk cilvēki ziedo.

Vakar mana partnere [birojā] Zinta atsūtīja ziņu, ka pasaule lielākās investīciju kompānijas *Blackrock* dibinātājs teicis: uzņēmumiem, kuros viņš ieguldīs, protams, ir jābūt pelnošiem, bet tiem arī jāpierāda, ka dara kaut ko labu sabiedrībai. Tik brīnišķīga attieksme!

Arī uz biroja 25 gadu jubileju gribējām kaut ko paliekosu atstāt sabiedrībai. Tas bija projekts *Vienas gleznas stāsts* Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā. 10 mākslinieki katrs gāja pie viena sava darba, video stāstīja, kā tas tapa. ļoti veiksmīga lieta, kas tagad paliek lietotnē muzeja apmeklētājiem. Ieguldījām vairāk nekā 10 000 eiro, lai to īstenotu.

Latvijas simtgadei veltīsim nākamo projektu, kas saistīs ar vecmeistarū darbiem. Ar īpašu telefona lietotni apskatot, teiksim, Vilhelma Purviša ainavu, varēs redzēt, kā ūdens tek. Vai — kā tā izskatītos citā gadalaikā. Mūsu mārketinga komandai, runājot ar muzeju, izkristalizējās šī ideja. Tāda jautra lieta! ●

ELEGANTI PASĀKUMI JUMS UN JŪSU SADARBĪBAS PARTNERIEM

MĒS PIEDĀVĀJAM:

- telpu īre
- ekskursija Lielās ģildes vēsturiskajās telpās
- jūsu vēlmēm pielāgots koncerts LNSO mūziķu izpildījumā (20-30 min)
- šampanietis un/vai bankets

Kontaktinformācija:
Inso@Inso.lv
26 005 277
www.Inso.lv